

HEINER LÜCK: ALMA LEUCOREA. EINE
GESCHICHTE DER UNIVERSITÄT WITTENBERG
1502 BIS 1817.

Halle, Universitätsverlag Halle-Wittenberg, 2020, 368 o.

HEINER LÜCK: ALMA LEUCOREA. A HISTORY
OF THE WITTENBERG UNIVERSITY FROM 1502
TO 1817.

ÖSSZEFOGLALÁS

Heiner Lück, a hallei egyetem professzor emeritusa összefoglaló monográfiája a wittenbergi egyetem történetéről.

Abstract

A comprehensive monograph on the history of the Wittenberg University from Heiner Lück, Professor Emeritus at the Martin Luther University Halle-Wittenberg.

Kulcsszavak: Heiner Lück, Wittenbergi Egyetem története,

Keywords: Heiner Lück, history of Wittenberg University

Régi adóssága volt a német tudományosságnak egy új összefoglaló monográfia megjelentetése a wittenbergi egyetem történetéről. Az utolsó ilyen kézikönyv a reformáció 400. évfordulójának évében, 1917-ben hagyta el a sajtót, szerzője Walter Friedensburg volt. Elmúlt 2002-ben a „Leucorea” alapításának 500. évfordulója, s megünnepeltük a reformáció 500. évfordulóját is, de néhány év csúszással végre kezünkben tarthatjuk a legújabb összefoglalást. A kézben tartást csak átvitt értelemben ajánlom, mert egy nagy alakú, s jókora súlyú, fotópapírra nyomtatott kötetről van szó, amelyet inkább csak asztalra helyezve lehet forgatni.

A szerző Heiner Lück, a hallei egyetem professzor emeritusa, jogtörténész, aki már eddig is sokat publikált a témában. Először csak egy „rövid története” típusú kiadványra gondolt, de a projekt menet közben valódi monográfiává duzzadt. A kötet egyszerre tudományos és népszerűsítő, tele van színes illusztrációkkal: térképek, épületek, iratok, könyvcímlapok, s legfőképpen a professzorok arcképei. Négy nagy fejezetre osztja a mondanivalóját, az első az alapítástól, 1502-től 1592-ig jut el, a második a hosszú 17. századról szól, a harmadik

témája a 18. század, a negyedik az egyetem megszűnését, illetve a hallei testvérintézménnyel való összevonását taglalja. Minden nagy fejezet végén bőséges jegyzetek segítik az olvasót, a függelékben pedig részletes bibliográfiai jegyzékek és mutatók találhatók: először az 1818 előtt megjelent, és a könyvben megemlített nyomtatványok betűrendes felsorolása, aztán a szakirodalom és a rövidítésjegyzék, a név- és helynévmutató, végül pedig a képek lelőhelyeinek felsorolása. Az irodalomjegyzék annyira alapos, hogy felér egy bibliográfiával; ha valaki a wittenbergi egyetemmel kapcsolatos témában kutat, elegendő ezt fellapoznia, s úgy tovább olvasnia.

Egy egyetem történetét sokféleképpen meg lehet írni. Wittenberg forrásainak egy része elpusztult ugyan a napóleoni háborúk idején, mégis elegendő megmaradt ahhoz, hogy részletesen és alaposan megismerhessük a múltját. A megszűnés óta eltelt időben forráskiadások és feldolgozások tömege foglalkozott a témával. A tudós elődök munkájára támaszkodva ennél még sokkal vastagabb munkát is lehetett volna írni, Heiner Lück viszont kitalált egy rendszert, és azt következetesen végigvitte az első három részben. Az időrendben haladó nagy fejezetek mindegyikében vannak állandó altémák: az egyetemi könyvtár, a hallgatók élete, az egyes fakultások (teológia, jog, orvosi, artes) működése. Ezeket egészítik ki a politikai, egyházpolitikai, történelmi események s aktuális kitekintések. A karok történetével kapcsolatban nagy hangsúlyt kapnak a tanárok, professzorok; sokat ír tudományos tevékenységükről, műveikről, s ahogyan korábban már említettem, az arcképek is megtekinthetők. Az egyetemtörténet tehát olvasható úgy is, hogy az egyes fakultások történetét rakjuk sorba, ugyanakkor tartalmaz egy klasszikus német „Gelehrtenlexikon”-t, értelmiségi életrajzgyűjteményt is. Mivel a szerző jogtörténész, a jogi kar története eddig nem látott alapossággal áll előttünk, ugyanakkor elegendő figyelem jut a többi karra is. Ugyancsak újdonság, hogy az egyetem történetének jogi háttéréről, igazgatási reformjairól is professzionális és korszerű feldolgozást kapunk.

A wittenbergi egyetem alapítása után tizenöt esztendővel hirtelen az európai szellemi mozgalmak középpontjába került. Regionális léptékű célok vezérelték az alapítókat, de a reformáció kiindulópontja, s legfőbb európai terjesztője lett, Luther és Melanchthon egyeteme, a legnépszerűbb német felsőoktatási intézmény a 16. században. Európa északi felének országaiból is özönlöttek ide a diákok, többek között a három részre szakadt Magyar Királyság mindhárom részéből. A korszak magyar egyháztörténete, szellemi élete, irodalma, művelődése nem érthető meg Wittenberg ismerete nélkül. Jómagam elsősorban ezt a korszakot, a magyar diáktársaság történetét (1555–1613) ismerem. Ugyan a monográfia néhány kijelentésével nem értek egyet, de még számomra is tudott újat mondani. 1592 után a lutherá-

nus orthodoxia került uralomra az egyetemen, s ez felekezeti bezárkózást hozott magával, de a 17–18. században még mindig nagyon sok magyarországi evangélikus diák tanult itt.

Bárki is foglalkozzék a jövőben a wittenbergi egyetemmel, Heiner Lück könyvét nem kerülheti ki, a következő évtizedekre ez lesz az alapvető monográfia, amely magas színvonalon, részletekbe menően, ugyanakkor közérthetően és látványosan mutatja be a témát.

(ism.: Szabó András)